

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Deadline:

Directoraat Generaal
Langdurige Zorg
Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Team C

Ontworpen door

5.1.2e

5.1.2e @minvws.nl

Datum
5 januari 2021

Kenmerk

Zaaknummer

nota

(ter beslissing)

Persoonlijke beschermingsmiddelen voor
mantelzorgers en PGB gefinancierde zorgverleners

Paraaf directeur
DMO

Paraaf directeur
FEZ

Paraaf DGLZ

1. Aanleiding voor deze nota

In april 2020 is er regeling opgesteld om mantelzorgers, PGB-gefinancierde zorgverleners en vrijwilligers in de palliatieve zorg te voorzien van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) wanneer er sprake is van cliënten met (symptomen van) covid-19. Het betreft de richtlijn 'Persoonlijke Beschermingsmiddelen (PBM) voor mantelzorgers, PGB-gefinancierde zorgverleners en vrijwilligers in palliatieve zorg'. PGB-houders en cliënten die intensieve mantelzorg kunnen via de huisarts een recept aanvragen voor een PBM-pakket om in te zetten voor de zorg in geval van een (mogelijke) covid-besmetting. Het PBM-pakket kan bij elke apotheek worden opgehaald. De pakketten worden gratis beschikbaar gesteld. De overeenkomst die hiervoor met de KNMP en groothandels is afgesloten, liep tot 31 december jl.

In september 2020 heeft het RIVM een richtlijn opgesteld voor preventief gebruik van PBM bij verhoogde besmettingsgraad in de omgeving. Dit is in de praktijk nu alleen mogelijk bij zorg in natura omdat de beschermingsmiddelen dan via de zorginstellingen worden aangeboden. Voor PGB-gefinancierde zorgverleners en mantelzorgers is dit niet mogelijk, tenzij ze dit zelf financieren. Daarom is het wenselijk dat deze middelen (mondneusmaskers) ook beschikbaar worden gesteld voor deze doelgroepen. Hiermee wordt aangesloten bij de richtlijn van het RIVM 'Preventief gebruik van PBM bij verhoogde besmettingsgraad in de omgeving' (<https://ici.rivm.nl/covid-19/PBMbuitenziekenhuis>)

Het organiseren van PBM voor deze doelgroepen is essentieel om de benodigde zorg te kunnen blijven bieden en sluit aan bij het verzoek van de BVKZ (Belangenvereniging van kleine zorgaanbieders) (d.d. 14 december 2020) waarin dit probleem wordt aangekaart en wordt aangegeven dat budgethouders de extra materiele kosten niet kunnen declareren op het EKC formulier.

2. Besispunten, advies en mogelijk alternatief

Gevraagd besluit:

1. Akkoord om de overeenkomst met KNMP en de groothandels t.a.v. het verstrekken van korte- en lange termijnpakketten deels aan te passen zodat ook het preventief verstrekken van de PBM eronder kan worden gebracht alsmede de looptijd van de overeenkomst te verlengen tot 1 juli 2021. Hierdoor kan PBM om niet preventief aan mantelzorgers en PGB-gefinancierde zorgverleners worden verstrekt. De PBM worden zoals nu ook het geval is, door het LCH verstrekt.'
2. Akkoord op potentiële onrechtmatigheid. De bestaande overeenkomst maakt het mogelijk om de afspraken met een half jaar te verlengen. Juridisch gezien is het echter kwetsbaar om de overeenkomst vanuit *aanbestedingsrechtelijk* perspectief te verlengen, omdat een beroep op dwingende spoed waar eerder een beroep op is gedaan, steeds moeilijker houdbaar wordt naarmate de crisis voortduurt. Het is niet uit te sluiten dat wanneer een partij zich hiertegen zou verzetten, gelijk zou krijgen bij een rechter. Dit risico wordt echter laag ingeschat. Wel is er een reële kans dat de ADR de uitgaven op dezelfde gronden als onrechtmatig bestempelt. Daarnaast dient de overeenkomst inhoudelijk te worden aangepast om het preventief verstrekken van de mondneusmaskers onder de werking van de overeenkomst te kunnen brengen. Ook dit is *aanbestedingsrechtelijk* gezien kwetsbaar.

3. Samenvatting en conclusies

Met akkoord op het aanpassen en verlengen van de overeenkomst kunnen mantelzorgers en PGB gefinancierde zorgverleners tot 1 juli 2021 beschermingsmiddelen krijgen wanneer er sprake is van (symptomen van) Corona en voor preventief gebruik wanneer er sprake is van een bepaald risiconiveau in de regio. Hiermee wordt aangesloten bij de richtlijn 'preventief gebruik van PBM buiten het ziekenhuis'. Bij het preventief verstrekken van PBM willen we voortborduren op de bestaande werkwijze (de korte- en lange termijn pakketten), met het verschil dat er geen recept hoeft worden aangevraagd en dat alleen mondneusmaskers worden verstrekt.

De werkwijze voor de uitgifte van de pakketten zonder recept is als volgt:

Mantelzorgers	PGB
De cliënt of mantelzorger belt / meldt zich bij de apotheek met de vraag naar beschermingsmiddelen	De budgethouder of zorgverlener belt / meldt zich bij de apotheek met de vraag naar beschermingsmiddelen
De apotheek checkt of: <ul style="list-style-type: none"> - Het risiconiveau ernstig of zeer ernstig is volgens het coronadashboard op Rijksoverheid.nl. - Er sprake is van intensieve mantelzorg. - De mantelzorger niet op hetzelfde adres woont - Er al eerder mondneusmaskers zijn vertrekt op naam van deze persoon. 	De apotheek checkt of: <ul style="list-style-type: none"> - Het risiconiveau zorgelijk, ernstig of zeer ernstig is volgens het coronadashboard op Rijksoverheid.nl. - De toekenningsbeschikking PGB (budgethouder) of zorgovereenkomst (zorgverlener) - Er al eerder mondneusmaskers zijn verstrekt op naam van deze persoon.

Directoraat Generaal
Langdurige Zorg
Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Team C

Kenmerk

Indien er intensieve mantelzorg wordt geleverd en het risiconiveau is ernstig of hoger, worden er per maand maximaal twee pakjes mondneusmaskers (50 stk per pakje) verstrekt.	Indien bovenstaande aanwezig is en het risiconiveau is zorgelijk of hoger, worden er per maand maximaal twee pakjes mondneusmaskers (50 stk per pakje) per keer verstrekt.
De mantelzorg kan de middelen bij de apotheek ophalen, of thuis laten bezorgen	De budgethouderhouder of zijn zorgverlener kan de middelen bij de apotheek ophalen, of thuis laten bezorgen.
De apotheek registreert de uitgifte van het pakket op naam van de cliënt.	De apotheek registreert de uitgifte van het pakket op naam van de cliënt

Directoraat Generaal
Langdurige Zorg
Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Team C

Kenmerk

Deze werkwijze is afgestemd met de KNMP.

4. Draagvlak politiek

Er is in de Kamer meerdere malen aandacht gevraagd voor gelijke behandeling van zorgverleners die bij mensen thuis werken tov zorgverleners die werken bij instellingen.

5. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

De afspraken rondom het verkrijgen van de middelen worden gecommuniceerd via Per Saldo en MantelzorgNL. De communicatie naar de apotheken verloopt via de KNMP. Daarnaast zullen de relevante richtlijnen worden aangevuld met deze informatie.

6. Financiële gevolgen

Korte- en lange termijn pakketten op recept wanneer er sprake is van (symptomen van) covid-19

Deze pakketten worden gratis verstrekt. Vanuit de eerste golf zijn nog +/- 24.000 lange termijn pakketten en +/- 54.000 korte termijn pakketten in voorraad. Deze pakketten worden gebruikt indien de cliënt (symptomen van) covid-19 heeft. De pakketten zijn al beschikbaar, maar voor dekking van de distributiekosten (€C per pakket) was opnieuw afstemming met Financiën nodig, in verband met het aflopen van de regeling op 31 december 2020.

De geschatte kosten voor deze regeling in 2021 zijn € 51,2b - Dit zijn de distributiekosten voor 33.333 pakketten. Gezien het aantal pakketten dat verstrekt is van mei t/m december 2020 is de verwachting dat dit voldoende is.

Financiën is akkoord met generale dekking van de distributiekosten. Om dit af te hechten, moeten de middelen via een aankomende ISB gecommuniceerd worden met de Kamer.

Verstrekking van mondneusmaskers voor preventief gebruik.

Aantallen:

Er wordt uitgegaan van de volgende aantallen:

- 300.000 mantelzorgers komen in aanmerking van de 750.000 mantelzorgers die intensieve mantelzorg verlenen. Hierbij gaat het om mantelzorgers die intensieve mantelzorg leveren en uitwonend zijn.
- 60.000 PGB-gefinancierde zorgverleners komen in aanmerking van de 130.000 zorgverleners die PGB-gefinancierde (in)formele zorg leveren.

Hierbij gaat het om PGB gefinancierde zorgverleners die uitwonend zijn.

Daarbij wordt er ook vanuit gegaan dat niet iedereen gebruik wil maken van deze mogelijkheid. We schatten het gebruik op ruim 10% → d.w.z. totaal 36.000, naar boven afgerond 40.000 personen

Er wordt niet verwacht dat al deze mensen consequent elke week gebruik zullen maken van de mogelijkheid. Dit wordt beïnvloed door de volgende factoren:

- **Percentage dat kennis heeft van de regeling.** Over de regeling wordt gecommuniceerd via de websites van MantelzorgNL en Per Saldo.
- **Risiconiveau:** Wanneer er afschaling van het risiconiveau plaatsvindt, heeft dat direct effect hebben op het aantal zorgverleners dat aanspraak kan doen op de beschermingsmiddelen.
- **Vaccinaties:** Wanneer zorgverleners zich kunnen vaccineren, zal dit mogelijk ook van invloed zijn op de mate van gebruik van beschermingsmiddelen.
- **Testen:** ontwikkelingen als sneltesten en zelftesten zullen ook effecten hebben op het gebruik van PBM.

Rekening houdend met de hierboven geschetste factoren, leidt tot de inschatting dat er zes maanden gebruik wordt gemaakt van de regeling met gemiddeld twee dozen mondmaskers (50 stuks per doos) per maand per persoon. (De mogelijkheid zal beschikbaar blijven tot 31 december 2021)

In totaal komt het ingeschatte financieel beslag dan neer op € 5.1.2b, waarvan € 5.1.2b kosten van de PBM en € 5.1.2b distributiekosten. Met het LCH is afgesproken dat de mondneusmaskers om niet beschikbaar worden gesteld. Financiën is akkoord met generale dekking van de distributiekosten. Om dit af te hechten, moeten de middelen via een aankomende ISB gecommuniceerd worden met de Kamer.

	Doelgroep	Gebruik per maand	Prijs per stuk/eenheid	Totaal per maand
Middelen	40.000	2 doosjes	€ 5.1.2b	€ 5.1.2b
Distributie	40.000	2 doosjes	€ 1.3 (voor 2 doosjes)	€ 5.1.2b
Totaal				€ 5.1.2b

7. Juridische aspecten haalbaarheid

De huidige overeenkomst tussen VWS en de groothandels voor apotheken die het voor mantelzorgers en PGB-gefinancierde zorgverleners mogelijk maakt om op recept PBM's op te halen bij de apotheek, is zonder aanbestedingsprocedure tot stand gekomen. Dit was juridisch gezien mogelijk omdat er een beroep kon worden gedaan op een uitzondering in de Aanbestedingswet, die het onder bepaalde voorwaarden mogelijk maakt om in geval van dwingende spoed zoals omschreven in de wet, enkelvoudig onderhands een opdracht te gunnen. De overeenkomst is dan ook rechtmatig tot stand gekomen. De wens van beleid was om het contractueel mogelijk te maken om de overeenkomst te verlengen. WJZ heeft destijds reeds aangegeven dat het verlengen van overeenkomsten die op grond van dwingende spoed zoals bedoeld in de Aanbestedingswet zijn gegund, juridisch zeer kwetsbaar is. Indien de overeenkomst dan ook wordt verlengd, bestaat er een risico dat indien een andere partij zich hiertegen tot de rechter wendt, de

Directoraat Generaal
Langdurige Zorg
Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Team C

Kenmerk

rechter de partij in het gelijk zal stellen en de overeenkomst mogelijk zal vernietigen. Dit risico wordt door WJZ laag geschat.

Een ander risico dat WJZ signaleert, is dat de ADR mogelijk de verlenging en daarmee de uitgave onrechtmatig zal aanmerken. **Een potentiële onrechtmatigheid van ruim 11 miljoen euro kan niet licht genomen worden.**

Directoraat Generaal
Langdurige Zorg
Directie Maatschappelijke
Ondersteuning
Team C

Kenmerk

8. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

- Intern: DMO, pPGB, FEZ, WJZ
- Met het LCH is afgesproken dat zij de PBM om niet beschikbaar stellen. Financiën is akkoord met de ontvangstendaling bij het LCH die hierdoor optreedt.
- Financiën is akkoord met inpassen van de distributiekosten. De afspraak is gemaakt dat bij dreigende overschrijding van de ramingen opnieuw afstemming met Financiën wordt gezocht.
- Met de KNMP is de werkwijze rond verstrekking van PBM afgestemd.

9. Gevolgen administratieve lasten
n.v.t.

10. Toezeggingen

5.1.2a